

Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Drawsko

Drawsko 2023

Zamawiający:

Gmina Drawsko
ul. Powstańców Wlkp. 121
64-733 Drawsko

Wykonawca:

Westmor Consulting Urszula Wódkowska
Biuro: ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek
Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Zespół autorów pod kierownictwem
Karoliny Drzewieckiej – Kierownika Projektu:
Joanna Kaszubska – Konsultant
Aleksandra Ozimińska – Analityk Stażysta

Spis treści

1. Wstęp i cel opracowania.....	4
2. Przepisy prawne i dokumenty wyższego rzędu oraz wynikające z nich obowiązki w zakresie azbestu	5
2.1 Obowiązujące akty prawne	5
2.2 Programy krajowe w zakresie azbestu	10
2.3 Dokumenty strategiczne województwa wielkopolskiego	11
2.4 Dokumenty strategiczne powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego	12
2.5 Dokumenty strategiczne gminy Drawsko.....	13
3. Charakterystyka azbestu	13
3.1. Budowa azbestu	13
3.2. Klasyfikacja wyrobów azbestowych.....	13
3.3. Zastosowanie.....	15
3.4. Szkodliwość	17
3.5. Drogi wchłaniania.....	18
3.6. Środki ostrożności.....	19
4. Wymagania organizacyjno-techniczne podczas prac usuwania wyrobów zawierających azbest	20
4.1. Identyfikacja wyrobów azbestowych.....	20
4.2. Usuwanie wyrobów azbestowych.....	22
4.3. Zabezpieczenie odpadów i transport do miejsc unieszkodliwiania	24
5. Charakterystyka Gminy Drawsko.....	25
6. Inwentaryzacja wyrobów azbestowych na terenie gminy Drawsko	28
7. Harmonogram działań w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest	34
8. Szacowany koszt usunięcia wyrobów azbestowych z terenu gminy	37
9. Finansowanie	38
10. Baza azbestowa	39
11. Podsumowanie	41
Spis tabel, rysunków i wykresów	43
Załączniki	43

1. Wstęp i cel opracowania

Od 1997 r. obowiązuje w Polsce zakaz produkcji oraz stosowania wyrobów zawierających azbest, co wprowadzono ustawą z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1680). Z kolei zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz.U. 2011 nr 8 poz. 31), wyroby te wykorzystuje się w sposób niestwarzający zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi w terminie do dnia 31 grudnia 2032 r.

W związku z powyższym zachodzi konieczność systematycznej realizacji przedsięwzięć zmierzających do usunięcia wyrobów azbestowych na terenie kraju. Ze względu na ogromną skalę zjawiska występowania azbestu, niezbędne są działania na wszystkich szczeblach administracji w ścisłej współpracy ze społeczeństwem.

Dotychczas obowiązującym Programem usuwania wyrobów zawierających azbest był „Gminny program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Drawsko na lata 2008-2032”. Został on przyjęty uchwałą nr 130/XXIII/2008 Rady Gminy Drawsko z dnia 27 sierpnia 2008 roku w sprawie przyjęcia „Gminnego programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Drawsko na lata 2008-2032”.

Celem dotychczas obowiązującego programu jest stopniowa eliminacja wyrobów zawierających azbest z otoczenia człowieka oraz bezpieczne i prawidłowe unieszkodliwienie. Program zakłada realizację następujących zadań:

- inwentaryzacja oraz utworzenie bazy danych o lokalizacji wyrobów zawierających azbest na terenie gminy,
- działania edukacyjne dla mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania,
- udzielenie pomocy finansowej osobom fizycznym, wspólnotom, mieszkaniowym i innym w usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
- bieżący monitoring realizacji programu oraz sporządzanie okresowych raportów z jego realizacji,
- okresowa weryfikacja oraz aktualizacja programu.

Obecnie opracowywany „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Drawsko” jest aktualizacją dotychczasowego programu. Aktualizacja wykonywana jest w celu przeanalizowania zmieniających się warunków, wytycznych dotyczących wyrobów zawierających azbest oraz działań podejmowanych przez Gminę w celu ich utylizacji.

Celem przedmiotowego Programu jest stopniowa eliminacja wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Drawsko oraz ich bezpieczne unieszkodliwienie.

Niniejsze opracowanie pozwala m.in. ocenić:

- skalę zjawiska występowania azbestu na terenie gminy Drawsko,
- szacunkowy koszt usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Drawsko.

Jednocześnie, w oparciu o obowiązujące przepisy prawne dotyczące azbestu, wyjaśnione zostały zagrożenia, jakie niesie ze sobą azbest oraz możliwości bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest.

2. Przepisy prawne i dokumenty wyższego rzędu oraz wynikające z nich obowiązki w zakresie azbestu

Regulacje związane z zakazem produkcji oraz stosowania wyrobów zawierających azbest dotyczą zarówno ochrony zdrowia i życia ludzi, narażonych na kontakt z azbestem, jak i ochrony środowiska. Poniżej przedstawiono najważniejsze obowiązujące akty prawne w tym zakresie.

2.1 Obowiązujące akty prawne

Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1680)

Ustawa wprowadziła zakaz produkcji wyrobów zawierających azbest. W załącznikach do ustawy określone zostały zakłady, które produkują wyroby zawierające azbest, które zaprzestały produkcji wyrobów zawierających azbest oraz te, które stosowały azbest w produkcji i których pracownicy są uprawnieni do świadczeń, określonych w art. 7a ust. 1 ustawy.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2022 poz. 2556 ze zm.)

Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, w tym zasady ustalania warunków ochrony zasobów środowiska, warunków wprowadzania substancji lub energii do środowiska, kosztów korzystania ze środowiska, a także obowiązki organów administracji oraz odpowiedzialność i sankcje. Zgodnie z art. 160 ust. 1 ww. ustawy zabronione jest, z wyjątkiem przypadków określonych w ustawie i przepisach odrębnych, wprowadzanie do obrotu lub ponowne wykorzystanie substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska. Do substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska zaliczono azbest.

Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (tj. Dz.U. 2022 poz. 699 ze zm.)

Ustawa określa środki służące ochronie środowiska, życia i zdrowia ludzi zapobiegające i zmniejszające negatywny wpływ na środowisko oraz zdrowie ludzi wynikający z wytwarzania odpadów i gospodarowania nimi oraz ograniczające ogólne skutki użytkowania zasobów i poprawiające efektywność takiego użytkowania. Zgodnie z art. 79 ww. ustawy utworzona została Baza danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO), w której gromadzone są m.in. informacje nt. składowisk odpadów, na których są składowane odpady zawierające azbest lub wydzielonych części na terenie składowisk zaliczonych do składowisk innych niż niebezpieczne i obojętne, przeznaczonych do składowania wyłącznie odpadów zawierających azbest. Ponadto w załączniku nr 4 do ustawy, określone zostały składniki, które mogą powodować, że odpady są odpadami niebezpiecznymi. Wśród tych składników ujęto azbest (pył i włókna).

Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (tj. Dz.U. 2022 poz. 1622)

Ustawa określa środki służące ochronie środowiska i zdrowia ludzi przez zapobieganie niekorzystnym skutkom wytwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego i gospodarowania nim lub przez ograniczanie tych skutków oraz ogólnych skutków wykorzystania zasobów i poprawę efektywności ich wykorzystania. W załączniku nr 5 do ustawy określono, iż ze zużytego sprzętu należy w pierwszej kolejności usunąć niebezpieczne substancje, mieszaniny oraz części składowe, do których należą m.in. odpady azbestu oraz części składowe zawierające azbest.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. 2004 nr 71 poz. 649) oraz Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. 2010 nr 162 poz. 1089)

Rozporządzenie określa obowiązki wykonawcy prac polegających na bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest, warunki przygotowania do transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest do miejsca ich składowania, a także wymagania, jakim powinno odpowiadać oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest.

Właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, przeprowadza kontrole stanu tych wyrobów w terminach wynikających z oceny stanu tych

wyrobów. Z przeprowadzonej kontroli okresowej sporządza się ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest. Na podstawie sporządzonej oceny określa się tzw. stopień pilności:

- Stopień pilności I – od 120 punktów – wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie,
- Stopień pilności II – od 95 do 115 punktów – wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku,
- Stopień pilności III – do 90 punktów – wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. z 2005 r. nr 13 poz. 109)

Zgodnie z Rozporządzeniem pracodawca, który zatrudnia lub zatrudniał osobę w warunkach narażenia zawodowego na działanie pyłów zawierających włókna azbestu, wpisuje i aktualizuje w książeczce badań profilaktycznych tej osoby dane osobowe wraz z danymi dotyczącymi okresu zatrudnienia w warunkach narażenia na pył azbestu oraz szczegółowe parametry tego narażenia.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2005 r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbeście (Dz.U. 2005 nr 189 poz. 1603)

Rozporządzenie określa wykaz bezpłatnych leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbeście, sposób realizacji recept oraz tryb rozliczania przez oddziały wojewódzkie Narodowego Funduszu Zdrowia z budżetem państwa kosztów tych leków.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. z 2005 r. nr 216 poz. 1824)

Rozporządzenie określa obowiązki pracodawcy zatrudniającego pracowników przy zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów albo innych materiałów zawierających azbest.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz.U. 2011 nr 8 poz. 31)

Rozporządzenie określa:

- 1) wymagania w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest,
- 2) wymagania w zakresie wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest,
- 3) wymagania w zakresie przemieszczania odpadów zawierających azbest,
- 4) sposób oznaczania miejsc, pomieszczeń, instalacji lub urządzeń zawierających azbest,
- 5) sposób inwentaryzowania wyrobów zawierających azbest w miejscach ich wykorzystywania,
- 6) terminy przedkładania odpowiednio marszałkowi województwa albo wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji o:
 - rodzaju, ilości i miejscach występowania wykorzystywanych wyrobów zawierających azbest,
 - instalacjach lub urządzeniach zawierających azbest,
 - przewidywanym terminie usunięcia wyrobów zawierających azbest,
- 7) formę i układ przedkładanych informacji, o których mowa w pkt 6,
- 8) terminy, w których powinny być oczyszczone instalacje lub urządzenia zawierające azbest.

Zgodnie z ww. Rozporządzeniem:

- wyroby zawierające azbest wykorzystuje się w sposób niestwarzający zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi w terminie do dnia 31 grudnia 2032 r.;
- instalacje lub urządzenia zawierające azbest oczyszcza się przez usunięcie wyrobów zawierających azbest lub ich wymianę na bezazbestowe w sposób niestwarzający zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi w terminie do dnia 31 grudnia 2032 r.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (t.j. Dz.U. 2022 poz. 1902)

Rozporządzenie określa szczegółowe wymagania dotyczące lokalizacji, budowy i prowadzenia składowisk odpadów, jakim odpowiadają poszczególne typy składowisk odpadów, a także zakres, czas i częstotliwość oraz sposób i warunki prowadzenia monitoringu składowiska odpadów. W Rozporządzeniu zostały określone m.in. wymagania dotyczące składowania odpadów zawierających azbest, wymienionych w katalogu odpadów oznaczonych kodami: 17 06 01* i 17 06 05*.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 16 stycznia 2015 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane na składowisku odpadów w sposób nieselektywny (Dz.U. 2015 poz. 110)

Zgodnie z Rozporządzeniem do odpadów, które mogą być składowane na składowisku odpadów w sposób nieselektywny, zalicza się m.in.:

- 10 13 10 Odpady z produkcji elementów cementowo-azbestowych inne niż wymienione w 10 13 09;
- 17 06 01* Materiały izolacyjne zawierające azbest;
- 17 06 05* Materiały budowlane zawierające azbest.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 czerwca 2018 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. 2018 poz. 1286)

Rozporządzenie określa wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń chemicznych i pyłowych czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy oraz wartości najwyższych dopuszczalnych natężeń fizycznych czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Zgodnie z załącznikiem nr 1 do Rozporządzenia dla azbestu (jeden lub więcej rodzajów azbestu spośród następujących: aktynolit, antofilit, chryzotyl, amozyt, krokidolit, tremolit, włókna respirabilne¹), wartość najwyższych dopuszczalnych stężeń chemicznych i pyłowych czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy została określona na poziomie 0,1 włókien w cm³.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839)

Rozporządzenie określa rodzaje przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko i rodzaje przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Zgodnie z § 2 ust. 1 do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się m.in. wymienione w pkt 25:

- wydobywanie azbestu lub instalacje do przetwarzania azbestu lub produktów zawierających azbest w przypadku zawartości:
 - produktów azbestowo-cementowych w ilości gotowego produktu nie mniejszej niż 200 t na rok,
 - materiałów ciernych w ilości gotowego produktu nie mniejszej niż 50 t na rok,
 - innych produktów zawierających azbest w ilości nie mniejszej niż 200 t na rok;

¹ włókna o długości powyżej 5 µm, o maksymalnej średnicy poniżej 3 µm i o stosunku długości do średnicy > 3

- instalacje do przetwarzania produktów zawierających azbest inne niż wymienione w § 2 ust. 1 pkt 25.

Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U. 2020 poz. 10)

Rozporządzenie określa katalog odpadów z podziałem na grupy, podgrupy i rodzaje ze wskazaniem odpadów niebezpiecznych. Wśród odpadów zawierających azbest, zgodnie z Rozporządzeniem, znajdują się następujące rodzaje odpadów²:

- 06 07 01* Odpady azbestowe z elektrolizy;
- 06 13 04* Odpady z przetwarzania azbestu;
- 10 11 81* Odpady zawierające azbest;
- 10 13 09* Odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych;
- 10 13 10 Odpady z produkcji elementów cementowo-azbestowych inne niż wymienione w 10 13 09;
- 15 01 11* Opakowania z metali zawierające niebezpieczne porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest), włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi;
- 16 01 11* Okładziny hamulcowe zawierające azbest;
- 16 02 12* Zużyte urządzenia zawierające wolny azbest;
- 17 06 01* Materiały izolacyjne zawierające azbest;
- 17 06 05* Materiały budowlane zawierające azbest.

2.2 Programy krajowe w zakresie azbestu

Obecnie realizowany **Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032** został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 15 marca 2010 r. uchwałą zmieniającą uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. Program ten utrzymuje cele przyjętego przez Radę Ministrów 14 maja 2002 r. Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski, którymi są:

- 1) usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- 2) minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
- 3) likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

² Odpadami niebezpiecznymi w katalogu odpadów są odpady oznakowane indeksem górnym w postaci gwiazdki „*” przy kodzie rodzaju odpadów, chyba że mają zastosowanie przepisy art. 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

Ponadto określono nowe zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu w okresie 24 lat wynikające ze zmian gospodarczych i społecznych, jakie nastąpiły m.in. w związku z wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej.

Na podstawie szacunkowych danych przyjęto, że na terenie Polski w 2008 r. znajdowało się około 14,5 mln ton użytkowanych wyrobów azbestowych. Przyjęto również następujące ilości odpadów zawierających azbest do unieszkodliwione w kolejnych latach:

- w latach 2009 – 2012 około 28% odpadów (4 mln ton),
- w latach 2013 – 2022 około 35% odpadów (5,1 mln ton),
- w latach 2023 – 2032 około 37% odpadów (5,4 mln ton).

2.3 Dokumenty strategiczne województwa wielkopolskiego

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku

Wyżej wymieniona strategia przyjęta została uchwałą nr XVI/287/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w sprawie przyjęcia „Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030”. Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Drawsko jest spójny z niżej wymienionymi celami oraz kierunkiem wskazanymi w strategii rozwoju województwa wielkopolskiego.

Cel strategiczny 3: Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowisk przyrodniczego wielkopolski

Cel operacyjny 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski

Kierunek interwencji: Poprawa funkcjonowania odpadami.

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Wielkopolskiego do roku 2030

Wyżej wymieniony program został przyjęty uchwałą nr XXV/472/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie uchwalenia Programu ochrony środowiska dla Województwa Wielkopolskiego do roku 2030. Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Drawsko jest spójny z niżej wymienionym celem oraz kierunkiem wyznaczonym w Programie ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego.

Cel: Redukcja ilości wytwarzanych odpadów w szczególności zmieszanych odpadów komunalnych,

Kierunek: ograniczenie oddziaływania odpadów na środowisko.

Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2019-2025 wraz z planem inwestycyjnym

Wyżej wymieniony plan przyjęty został uchwałą nr XXII/405/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 28 września 2020 roku w sprawie uchwalenia Planu gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2019-2025 wraz z planem inwestycyjnym. Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Drawsko jest spójny z niżej wymienionymi celami wskazanymi w planie gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2019-2025.

Cel:

- zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest,
- bezpieczne usunięcie ok. 40% ilości wyrobów zawierających azbest i ich unieszkodliwienie do roku 2022.

2.4 Dokumenty strategiczne powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Czarnkowsko-Trzcianeckiego na lata 2021-2030

Wyżej wymieniony program został przyjęty uchwałą nr XXXII/210/2021 Rady Powiatu z dnia 30.11.2021 roku w sprawie Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Czarnkowsko-Trzcianeckiego na lata 2021-2024 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2028. Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Drawsko jest spójny z niżej wymienionym celem oraz kierunkiem wskazanym w Programie ochrony środowiska dla powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego.

Cel: Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym.

Kierunek: ograniczenie oddziaływania odpadów na środowisko.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Powiatu Czarnkowsko-Trzcianeckiego

Wyżej wymieniony program został przyjęty uchwałą nr XXXII/2229/2009 Rady Powiatu Czarnkowsko-Trzcianeckiego z dnia 26 maja 2009 r. w sprawie uchwalenia Programu Usuwania Azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu Czarnkowsko-Trzcianeckiego. Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Drawsko jest spójny z niżej wymienionymi celami wyznaczonym w powiatowym programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Cel nadrzędny: usunięcie wyrobów azbestowych z terenu powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego i bezpieczne ich unieszkodliwienie.

Cel na lata 2023-2032: bezpieczne usunięcie wszystkich wyrobów zawierających azbest i ich unieszkodliwienie.

2.5 Dokumenty strategiczne gminy Drawsko

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Drawsko na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025

Wyżej wymieniony program został przyjęty uchwałą nr L/352/2018 Rady Gminy Drawsko z dnia 26 września 2018r. w sprawie przyjęcia: „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Drawsko na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025”. Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Drawsko jest spójny z niżej wymienionymi celami oraz kierunkami wskazanymi w Programie ochrony środowiska dla Gminy Drawsko.

Cel nadrzędny: zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy gminy z uwzględnieniem ochrony środowiska przyrodniczego

Cel: racjonalne gospodarowanie odpadami.

Kierunek: kontynuowanie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy.

3. Charakterystyka azbestu

3.1. Budowa azbestu

Zgodnie z definicją słownika języka polskiego PWN azbest to minerał o budowie włóknistej, odporny na działanie wysokiej temperatury i na ścieranie.

Azbest jest nazwą handlową i odnosi się do minerałów włóknistych z grupy serpentynów (chryzotyl) i amfiboli (krokidolit, amosyt termolit, aktynolit i antofilit). Minerale te źle przewodzą ciepło i są względnie odporne na działanie czynników chemicznych.

Stosunek długości do średnicy włókna azbestu wynosi co najmniej 100:1. Wiązki włókien charakteryzują się dużą wytrzymałością na rozciąganie, elastycznością i odpornością na działanie czynników chemicznych i fizycznych, dzięki czemu azbest znalazł zastosowanie przy produkcji wielu wyrobów.

3.2. Klasyfikacja wyrobów azbestowych

Techniczna klasyfikacja azbestów oparta jest na długościach i średnicach wiązek włókien. Długość wiązek wynosi od dziesiątych części milimetra do 100 mm. Wymiary pojedynczych włókien po rozdrobnieniu mogą się zmieniać w bardzo szerokim zakresie: od nanometrów (nm) i mikrometrów (µm) do milimetrów.

Wyroby zawierające azbest oraz odpady azbestowe można podzielić – w zależności od trwałości i ilości zastosowanego spoiwa wiążącego – na: miękkie (łamliwe, kruche) i twarde (niekruche, sztywne).

Wyroby miękkie o gęstości < 1000 kg/m³

Charakteryzują się dużym procentowym udziałem azbestu, łatwo ulegają uszkodzeniom, powodując duże emisje pyłu azbestu. Najczęściej spotykane są w obiektach przemysłowych (elektrociepłownie, huty).

Do wyrobów miękkich zaliczają się m.in.:

- sznury, płótna, tkaniny z dodatkiem azbestu (lub wykonane z samego azbestu),
- płyty i uszczelki klingeryt stosowane w ciepłownictwie na złączach rur, zaworów z gorącą wodą lub parą,
- płaszcze azbestowo-gipsowe stosowane w izolacji rur w ciepłownictwie,
- płyty i tektury miękkie (stosowane w izolacjach ognioochronnych),
- płyty ognioochronne typu „PYRAL” produkcji czechosłowackiej lub „SOKALIT” produkcji NRD, zawierające ok. 30 - 50% azbestu (do okładzin ognioochronnych konstrukcji budynków oraz jako sufity podwieszane o podwyższonej odporności na ogień, także jako materiał do klap przeciwpożarowych i przeciwdymnych),
- natryski azbestowe na konstrukcje stalowe zastosowane jako ognioochronne zabezpieczenie stalowej konstrukcji budynków o tzw. konstrukcji niesztynnej.

Wyroby twarde o gęstości > 1000 kg/m³

Charakteryzują się dużym stopniem zwięzłości i udziałem spoiwa (najczęściej jest nim cement), niską procentową zawartością azbestu (ok. 5% w płytach płaskich lignocementowych modyfikowanych, 12-13% w płytach płaskich i falistych azbestowo-cementowych i ok. 20% w rurach azbestowo-cementowych). W przeciwieństwie do wyrobów miękkich, wyroby twarde przez długi okres pozostają wyrobami emitującymi małe ilości pyłu azbestu, przez co uchodzą za mniej groźne w użytkowaniu czy podczas prac remontowych. Mniej groźne są też ich odpady.

Do wyrobów twardych zaliczają się m.in.:

- płyty azbestowo-cementowe faliste,
- płyty azbestowo-cementowe płaskie prasowane,
- płyty azbestowo-cementowe KARO,
- płyty warstwowe PW3/A i podobne,
- rury azbestowo-cementowe,
- złącza, listwy, gąsiorzy wykonane z azbestocementu,
- płaszcze azbestowo-cementowe stosowane w izolacji rur w ciepłownictwie.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów, odpady zawierające azbest stanowią odpady niebezpieczne, a wśród nich znajdują się następujące rodzaje:

- 06 07 01* Odpady azbestowe z elektrolizy;
- 06 13 04* Odpady z przetwarzania azbestu;
- 10 11 81* Odpady zawierające azbest;
- 10 13 09* Odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych;
- 10 13 10 Odpady z produkcji elementów cementowo-azbestowych inne niż wymienione w 10 13 09;
- 15 01 11* Opakowania z metali zawierające niebezpieczne porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest), włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi;
- 16 01 11* Okładziny hamulcowe zawierające azbest;
- 16 02 12* Zużyte urządzenia zawierające wolny azbest;
- 17 06 01* Materiały izolacyjne zawierające azbest;
- 17 06 05* Materiały budowlane zawierające azbest.

3.3. Zastosowanie

Azbest posiada unikalne właściwości chemiczne i fizyczne, takie jak odporność na bardzo wysokie temperatury, odporność na działanie chemikaliów, kwasów, zasad, wody morskiej. Największe zastosowanie przemysłowe ma azbest biały (chryzotyl), następnie azbest niebieski oraz brązowy (amosyt).

Dzięki od dawna znanym właściwościom (wysokiej wytrzymałości mechanicznej, odporności na agresywne środowisko chemiczne oraz odporności na wysoką temperaturę) azbest zyskał popularność i szerokie zastosowanie w gospodarce światowej. Dotyczy to w szczególności trzech minerałów azbestu: powszechnie stosowany chryzotyl (azbest biały), w mniejszym stopniu wykorzystywany krokidolit (azbest niebieski) i jeszcze rzadziej stosowany amosyt (azbest brązowy).

Poniżej przedstawiono przykłady zastosowania azbestu:

- Włókna i wyroby odznaczają się znaczną odpornością na działanie czynników chemicznych, ścieranie i wysoką temperaturę.
- Ze względu na słabe przewodnictwo ciepła i prądu jest stosowany jako materiał izolacyjny.
- Dzięki ogniotrwałości i izolacyjności termicznej stosowany jest do wyrobu tkanin ogniotrwałych i farb ogniotrwałych.
- Dawniej produkowano z niego okładziny ciernych szczęk hamulcowych i niepalne materiały budowlane (pokrycia dachowe, rury itp.).

- Dzięki niskiej cenie i dobrym właściwościom mechanicznym stosowany był jako wzmocnienie w eternicie.

Wyroby azbestowe szczególnie powszechnie wykorzystywano w kilku dziedzinach gospodarki.

Budownictwo: Azbest stosowano w wyrobach budowlanych powszechnego użycia: eternit, czyli płyty faliste azbestowo-cementowe o zawartości 10-13% azbestu do pokryć dachowych, płyty prasowane - płaskie o zbliżonej zawartości azbestu, płyty KARO – dachowe pokrycia lub elewacje, rury azbestowo-cementowe wysokociśnieniowe (krokidolit) i kanalizacyjne, stosowane także jako przewody wentylacyjne i dymowo-spalinowe (zawartość azbestu ok. 22%), kształtki azbestowo-cementowe oraz elementy wielkowymiarowe, stosowane w budownictwie ogólnym i przemysłowym (płyty azbestowo-cementowe płaskie wykorzystywane w lekkich przegrodach ścian warstwowych i wbudowane w płyty warstwowe prefabrykowane – PW3/A, PŻ/3W i PŻW 3/A/S).

Azbest mógł być stosowany w budownictwie wszędzie tam, gdzie potrzebna była podwyższona odporność ogniowa i zabezpieczenia ogniochronne elementów narażonych lub potencjalnie narażonych na wysoką temperaturę (klapy przeciwpożarowe, ciągi telekomunikacyjne, tablice rozdzielcze elektryczne, węzły ciepłownicze, obudowa klatki schodowej, przejścia kabli elektrycznych, przewodów ciepłowniczych i wentylacyjnych między stropami, zabezpieczenia elementów stropowych i ściennych strychów, piwnic, dróg ewakuacyjnych, konstrukcji stalowych). Azbest stosowano także w tkaninach wygłuszających hałas. Wyroby z azbestem projektanci dobierali indywidualnie do obiektów, z uwzględnieniem wymagań przeciwpożarowych.

Energetyka: Azbest stosowano w elektrociepłowniach i elektrowniach, w obmurzach kotłów (jako izolacje termiczne w formie sznurów i tektur na uszczelnieniach dylatacji podgrzewaczy powietrza), a także w uszczelnieniach urządzeń poddanych wysokiej temperaturze, w zaworach, wymiennikach ciepła, w izolacjach tras ciepłowniczych (jako płaszcze azbestowo-cementowe lub azbestowo-gipsowe).

Wyroby zawierające azbest umiejscawiane były w:

- kominach o dużej wysokości (dylatacje wypełnione sznurem azbestowym),
- chłodniach kominowych (płyty azbestowo-cementowe w zraszalnikach i w obudowie wewnętrznej chłodni),
- chłodniach wentylatorowych (w obudowie wewnętrznej chłodni),
- rurach odprowadzających parę, zraszalnikach itp. (w formie izolacji cieplnej ze sznura azbestowego).

Transport: Azbest stosowano do termoizolacji i izolacji elektrycznych urządzeń grzewczych w elektrowozach, tramwajach, wagonach, metrze (maty azbestowe w grzejnikach i tablicach rozdzielni elektrycznych), w termoizolacji silników pojazdów mechanicznych, w uszczelkach pod głowicę, elementach kolektorów wydechowych oraz elementach ciernych – sprzęgłach i hamulcach. Powszechnie stosowano azbest w kolejnictwie, w przemyśle lotniczym i stoczniowym, np. w statkach, szczególnie w miejscach narażonych na ogień, wymagających zwiększonej odporności na wysoką temperaturę.

Przemysł chemiczny: Z azbestu wykonane były przepony stosowane w elektrolitycznej produkcji chloru. Ponadto azbest występuje w hutach szkła (np. w wałach ciągnących).

3.4. Szkodliwość

Wyróżnia się kilka typów azbestu o różnej szkodliwości dla zdrowia. Najgroźniejszy jest azbest niebieski (krokidolit). Azbest jest przyczyną pylicy azbestowej i międzybłoniaka opłucnej. Szkodliwość włókien azbestowych zależy od średnicy i długości włókien. Większe włókna nie są tak szkodliwe, gdyż w większości zatrzymują się w górnych drogach oddechowych, skąd są usuwane przez rzęski, włókna bardzo drobne są usuwane przez system odpornościowy. Najbardziej niebezpieczne nie są włókna długie ($>5\text{ }\mu\text{m}$), lecz cienkie (do $0,01\text{ }\mu\text{m}$) – przenikają one do dolnych dróg oddechowych, wbijają się w płuca, gdzie pozostają i w wyniku wieloletniego drażnienia komórek wywołują nowotwory.

Pierwsze wzmianki na temat szkodliwości azbestu pojawiły się w latach 1900-1910. W roku 1910 francuskie badania potwierdziły szkodliwy wpływ azbestu na organizm człowieka. Najgroźniejsze działanie pyłów respirabilnych azbestu przypisuje się włóknom, które charakteryzują się długością $> 5\text{ }\mu\text{m}$, średnicą $< 3\text{ }\mu\text{m}$ (proporcja - długość: średnica $> 3:1$) i są wdychane z powietrzem. Mogą one wnikać głęboko do układu oddechowego i powodować groźne choroby, takie jak: pylicę azbestową (azbestozę), międzybłoniak, nowotwór płuc i oskrzeli. Schorzenia te występują u osób zawodowo narażonych na duże dawki pyłu azbestowego lub u osób narażonych zawodowo, na ciągłą lub okresową emisję włókien i pyłu azbestowego do środowiska komunalnego. Zanieczyszczenie powodujące choroby zawodowe, spotykane w przemyśle i przy pracach z azbestem, to kilkaset tysięcy włókien w 1 m^3 powietrza. Poziomy takich zanieczyszczeń występują np. przy pracach remontowych, przy usuwaniu wyrobów zawierających stare izolacje, natryski ognioochronne na konstrukcje stalowe budynków, podczas wymiany elementów urządzeń ciepłowniczych w energetyce.

Przy niewłaściwie prowadzonych pracach z wyrobami azbestowymi ilość włókien respirabilnych azbestu w przestrzeniach zamkniętych obiektów może przekraczać kilka, a nawet kilkanaście mln włókien na m^3 . Takie zanieczyszczenia powietrza w przeszłości występowały w zakładach wyrobów azbestowych, szczególnie przy produkcji tkanin

azbestowych, także przy produkcji uszczelnień czy wyrobów azbestowo-cementowych. Dzięki technikom kontroli i ograniczeniu emisji obecnie poziomy zagrożenia zostały zmniejszone, a nawet lokalnie wyeliminowane.

Porównując szkodliwość różnych rodzajów azbestu, należy zaznaczyć, że chryzotyl jest uznany za mniej groźny niż amozyt czy krokidolit. Przyjęte wielkości NDS (najwyższe dopuszczalne stężenia na stanowiskach pracy) dla różnych pyłów włóknistych, w tym azbestu, unaocniają różnice w ich szkodliwym działaniu na organizm.

3.5. Drogi wchłaniania

Emisja pyłu azbestu może powstawać podczas uszkodzeń mechanicznych, np. przy piłowaniu lub szlifowaniu szybkoobrotowymi narzędziami elektrycznymi, niewyposażonymi w miejscowe odciągi pyłu. Do emisji pyłu dochodzi także w trakcie trwania destrukcji, np. emitują go stare płyty pokryć dachowych azbestowo-cementowych o naruszonej przez czynniki atmosferyczne lub chemiczne powierzchni zewnętrznej. Wówczas zanieczyszczony jest też grunt w bezpośrednim sąsiedztwie rynny odprowadzającej wodę opadową.

Pył azbestu dostaje się do płuc wraz z wdychanym powietrzem. Jeśli więc w powietrzu, którym oddychamy, znajdują się włókna azbestu, to gromadzą się one i zalegają w płucach. Ryzyko wchłaniania włókien azbestowych występuje podczas pracy z minerałami azbestowymi oraz podczas kruszenia i obróbki produktów azbestowo-cementowych. W roku 1997 zakazano wprowadzania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej azbestu i wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest.

Możliwość pojawienia się choroby w organizmie ludzkim zależy od rodzaju azbestu, wymiarów włókien zawartych w powietrzu, ich ilości oraz liczby lat przebywania w zanieczyszczonym azbestem środowisku. Włókna małych rozmiarów, niewidoczne gołym okiem, wnikają głębiej do układu oddechowego (do płuc). Większość wdychanego pyłu usuwana jest z układu oddechowego „samoistnie” za pośrednictwem śluzu, a następnie odkrztuszana lub połykana. Dlatego też bardzo ważne jest, aby układ oddechowy był sprawny. Usuwanie pyłu azbestu utrudnione jest przy zapaleniach oskrzeli, szczególnie przy przewlekłych stanach zapalnych. Należy pamiętać, że jedną z głównych przyczyn przewlekłych zapaleń oskrzeli jest palenie papierosów. Dużą rolę w wystąpieniu choroby odgrywa także wrażliwość osobnicza (podatność danej osoby) i palenie papierosów.

Zalegające w płucach włókna azbestu mogą powodować zwłóknienie tkanki płucnej, czyli azbestozę. Azbestozę pojawia się u osób pracujących w przetwórstwie azbestu, gdzie stężenie włókien we wdychanym powietrzu były bardzo wysokie i narażenie trwało dość długo (zwykle powyżej 10 lat). Azbest może być również przyczyną raka płuc i międzybłoniaka

opłucnej. Dowody dotyczące rakotwórczości azbestu zaczęto gromadzić na świecie w latach 60-tych, zaś pierwsze całkowite zakazy stosowania azbestu jako substancji rakotwórczej pojawiły się dopiero w latach 80-tych. Ryzyko wystąpienia raka płuc wśród osób narażonych na pył azbestu znacznie się zwiększa przy jednoczesnym paleniu papierosów. Należy pamiętać, że główną przyczyną raka płuc jest palenie papierosów. Wśród osób palących, w porównaniu z niepalącymi, ryzyko raka płuc zwiększone jest ok. 11-krotnie. Wśród narażonych zawodowo na pył azbestu w porównaniu z nienarażonymi i niepalącymi ryzyko raka płuc jest większe 5-krotnie. Osoby narażone na pył azbestu i jednocześnie palące zwiększyć mogą to ryzyko 50-krotnie.

Ważna jest świadomość, że choroby wywołane azbestem rozwijają się po 20-30 latach wdychania włókien, a więc zagrażają dzieciom i młodzieży obecnie przebywającej i bawiącej się w środowisku zanieczyszczonym azbestem.

3.6. Środki ostrożności

Azbest jest praktycznie niezniszczalny, zaś groźny dla zdrowia jest wtedy, gdy jego elementarne włókna znajdują się we wdychanym powietrzu. Azbest zabezpieczony w sposób uniemożliwiający uwalnianie się włókien do powietrza nie stanowi zagrożenia dla zdrowia.

Przed wszystkim należy więc ograniczyć emisję pyłu azbestu przez:

- 1) rozeznanie, czy w najbliższym otoczeniu znajdują się materiały zawierające azbest, gdzie i jak duże są to powierzchnie, a następnie, jeżeli to możliwe, należy we własnym zakresie powierzchnie utwardzane odpadami azbestowymi (podwórka, drogi dojazdowe, podjazdy, podłogi w budynkach) zabezpieczyć materiałami trwałymi (wylewki betonowe, asfaltowe, itp.);
- 2) jeśli niemożliwe jest zabezpieczenie materiałów zawierających azbest na terenie posesji we własnym zakresie, to do czasu rozwiązania problemu należy unikać wykonywania prac powodujących wzmożone pylenie, a więc ścieranie, rozdrabnianie, kruszenie i miażdżenie powierzchni; w celu zmniejszenia pylenia przed wykonywaniem tych prac należy powierzchnie te zwilżyć, uprzątać również w stanie wilgotnym;
- 3) nie należy materiałów zawierających azbest wywozić, czy też porzucać w miejscach do tego nieprzeznaczonych; prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz odpadów azbestowych najlepiej powierzyć specjalistycznym firmom. Przeszkoleni pracownicy, dysponujący odpowiednim sprzętem zapewnią bezpieczne dla zdrowia ludzi i środowiska usuwanie azbestu.

Należy pamiętać, że każda z osób pracujących kiedykolwiek w zakładzie wyrobów azbestowo – cementowych powinna zgłosić się do lekarza pierwszego kontaktu i przeprowadzić profilaktyczne badania.

4. Wymagania organizacyjno-techniczne podczas prac usuwania wyrobów zawierających azbest

4.1. Identyfikacja wyrobów azbestowych

Wyroby zawierające azbest nie były w Polsce oznakowane lub nazwane w sposób ułatwiający identyfikację w nich azbestu. Skutkiem tego obecne prace remontowe często prowadzą do nieświadomego ich uszkodzenia i spowodowania niekontrolowanej emisji pyłu azbestowego. Warunkiem podjęcia działań specjalistycznych w celu zmniejszenia wpływu azbestu na środowisko jest jego identyfikacja i lokalizacja w obiekcie oraz ocena stanu technicznego wyrobu i ryzyka emisji pyłu.

Na wstępie niezbędna jest inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest oraz określenie rodzaju azbestu. Każdy obiekt może zawierać materiały i wyroby, w których skład wchodzi azbest, jednak prawdopodobieństwo jego występowania wzrasta w obiektach starszych (budowanych do lat 80.), przemysłowych – związanych z energetyką, ciepłownictwem, produkcją chemiczną oraz wszędzie tam, gdzie stosowano wysokie temperatury, co wymagało izolacji termicznej. Istnieją strefy budynków o dużym prawdopodobieństwie występowania azbestu. Szczególną uwagę podczas inwentaryzacji należy zwracać na elementy instalacji wentylacyjnych, urządzeń wodnokanalizacyjnych i grzewczych, zabezpieczenie ognioochronne konstrukcji stalowych w budynkach o konstrukcji niesztynnej, wyposażenie maszyn wymagających izolacji termicznej, ognioochronnej, elektrycznej.

Przed przystąpieniem do prac remontowych, renowacji lub demontażu, o ile inwestor i wykonawca nie mają całkowitej pewności, czy we wspomnianych częściach budynku nie został zastosowany azbest, należy przeprowadzić laboratoryjne badania identyfikacyjne wyrobu, żeby stwierdzić, czy występuje azbest i jaki jest jego rodzaj.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz.U. 2011 nr 8 poz. 31) instalacje lub urządzenia zawierające azbest oraz użytkowane bez zabezpieczenia drogi i pozostawione w ziemi wyłączone z użytkowania rury azbestowo-cementowe należy oznakować. W przypadku braku możliwości trwałego umieszczenia oznakowania na instalacji lub urządzeniu zawierającym azbest oznakowanie umieszcza się w widocznym miejscu w każdym pomieszczeniu, w którym taka instalacja lub urządzenie się znajdują, dodając ostrzeżenie „Pomieszczenie zawiera azbest”. Oznakowanie rur azbestowo-cementowych umieszcza się na stałych elementach nadpoziomowych instalacji. Drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu), podlegają oznakowaniu na

elementach pionowych na całym odcinku drogi, po każdym skrzyżowaniu z inną drogą. Drogi zabezpieczone nie podlegają oznakowaniu po potwierdzeniu braku emisji włókien azbestu z odpadów zawierających azbest wykorzystanych do utwardzenia drogi zabezpieczonej. Wzór oznakowania instalacji lub urządzeń zawierających azbest oraz rur azbestowo-cementowych stanowią załącznik do niniejszego opracowania.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004 Nr 71, poz. 649), zmienionym Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. (Dz. U. 2010 Nr 162 poz. 1089) właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, przeprowadza kontrole stanu tych wyrobów w terminach wynikających z oceny stanu tych wyrobów. Z przeprowadzonej kontroli okresowej sporządza się ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, na formularzu określonym rozporządzeniem. Wzór oceny zgodny z rozporządzeniem stanowi załącznik do niniejszego opracowania. Ocena kończy się zsumowaniem przyjętej punktacji, a ostateczny wynik uzależniony jest m.in. od:

- sposobu zastosowania azbestu,
- struktury powierzchni wyrobu z azbestem,
- możliwości uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem,
- miejsca usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych,
- wykorzystania miejsca/obektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej.

Przy sumie punktów powyżej 120 (stopień pilności I) wymagane jest pilne usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie. **Przy sumie punktów 95-115 (stopień pilności II)** – ponowna ocena wymagana jest w terminie do 1 roku, **zaś do 90 punktów (stopień pilności III)** – ponowna ocena wymagana jest w terminie do 5 lat.

Należy mieć świadomość, że liczba punktów ma charakter uznaniowy i nie jest w pełni obiektywna.

Wyroby zawierające azbest, instalacje lub urządzenia zawierające azbest, drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest, rury azbestowo-cementowe oraz usunięte wyroby zawierające azbest inwentaryzuje się poprzez sporządzenie spisu z natury. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest ujmuje wynik inwentaryzacji w „Informacji o wyrobach zawierających azbest” i przedkłada ją corocznie w terminie do dnia 31 stycznia właściwemu marszałkowi województwa, a w przypadku osoby fizycznej niebędącej przedsiębiorcą, informację przedkłada się odpowiednio wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta. Informację tę sporządza się w dwóch egzemplarzach, w tym jeden egzemplarz przedkłada się

w formie pisemnej właściwemu organowi, a drugi egzemplarz przechowuje się przez okres jednego roku, do czasu sporządzenia następnej informacji.

4.2. Usuwanie wyrobów azbestowych

Usunięcie azbestu może polegać na demontażu całości lub tej części wyrobu, która jest najbardziej zagrażająca. Wszystkie prace muszą być prowadzone w warunkach szczelnego oddzielenia strefy pracy, przy zastosowaniu specjalnych środków ochrony indywidualnej oraz technik minimalizujących pylenie.

Decyzję o usunięciu azbestu podejmuje właściciel lub zarządca obiektu.

Wykonawca prac polegających na zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, obowiązany jest do:

- 1) uzyskania odpowiednio zezwolenia, pozwolenia, decyzji zatwierdzenia programu gospodarowania odpadami niebezpiecznymi albo złożenia organowi informacji o sposobie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi;
- 2) przeszkolenia przez uprawnioną instytucję zatrudnianych pracowników, osób kierujących lub nadzorujących prace polegające na zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu tych wyrobów oraz przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania;
- 3) opracowania przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności:
 - a. identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez laboratorium wyposażone w sprzęt umożliwiający ich prawidłową analizę i zdolne do stosowania odpowiedniej techniki identyfikacyjnej,
 - b. zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
 - c. ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza;
- 4) posiadania niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu.

Wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z miejsca, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, a także z terenu prac obowiązany jest do zgłoszenia zamiaru przeprowadzenia tych prac właściwemu organowi nadzoru budowlanego, właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy oraz

właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu, w terminie co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem prac.

Właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości obowiązany jest zgłosić prace polegające na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest do właściwego organu administracji architektoniczno-budowlanej.

Usuwanie wyrobów zawierających azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ lub zawierających krokidolit powinno odbywać się pod stałym nadzorem technicznym prawidłowości wykonywania prac ze strony wykonawcy robót oraz przy zachowaniu określonych w planie prac warunków ochrony pracowników i środowiska.

W celu zapewnienia warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania, wykonawca prac obowiązany jest do:

- 1) izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie osłon zabezpieczających przenikanie azbestu do środowiska;
- 2) ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1 m, przy zastosowaniu osłon zabezpieczających przed przenikaniem azbestu do środowiska;
- 3) umieszczenia w strefie prac w widocznym miejscu tablic informacyjnych o następującej treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem”; w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit treść tablic informacyjnych powinna być następująca: „Uwaga! Zagrożenie azbestem — krokidolitem”;
- 4) zastosowania odpowiednich środków technicznych ograniczających do minimum emisję azbestu do środowiska;
- 5) zastosowania w obiekcie, gdzie prowadzone są prace, odpowiednich zabezpieczeń przed pyleniem i narażeniem na azbest, w tym uszczelnienia otworów okiennych i drzwiowych, a także innych zabezpieczeń przewidzianych w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia;
- 6) codziennego usuwania pozostałości pyłu azbestowego ze strefy prac przy zastosowaniu podciśnieniowego sprzętu odkurzającego lub metodą czyszczenia na mokro;
- 7) izolowania pomieszczeń, w których zostały przekroczone dopuszczalne wartości stężeń pyłu azbestowego dla obszaru prac, w szczególności izolowania pomieszczeń w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit;
- 8) stosowania zespołu szczelnych pomieszczeń, w których następuje oczyszczenie pracowników z azbestu (komora dekontaminacyjna), przy usuwaniu pyłu azbestowego przekraczającego dopuszczalne wartości stężeń;

- 9) zapoznania pracowników bezpośrednio zatrudnionych przy pracach z wyrobami zawierającymi azbest lub ich przedstawicieli z planem prac, a w szczególności z wymogami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy w czasie wykonywania prac.

Prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest prowadzi się w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska oraz powodujący zminimalizowanie pylenia poprzez:

- 1) nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem lub demontażem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy;
- 2) demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek) bez jakiegokolwiek uszkodzania, tam gdzie jest to technicznie możliwe;
- 3) odspajanie materiałów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze;
- 4) prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza w przypadku stwierdzenia występowania przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłu azbestu w środowisku pracy, w miejscach prowadzonych prac, w tym również z wyrobami zawierającymi krokidolit;
- 5) codzienne zabezpieczanie zdemontowanych wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz ich magazynowanie na wyznaczonym i zabezpieczonym miejscu.

Wykonawca prac ma obowiązek złożenia właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych. Oświadczenie to przechowuje się przez okres co najmniej 5 lat.

4.3. Zabezpieczenie odpadów i transport do miejsc unieszkodliwiania

Do transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest stosuje się odpowiednio przepisy o przewozie towarów niebezpiecznych.

Transport wyrobów i odpadów zawierających azbest, dla których przepisy o transporcie towarów niebezpiecznych nie ustalają szczególnych warunków przewozowych, należy wykonać w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska, w szczególności przez:

- 1) szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm wyrobów i odpadów o gęstości objętościowej równej lub większej niż 1000 kg/m³;
- 2) zestalenie przy użyciu cementu, a następnie po utwardzeniu szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm odpadów zawierających azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³;

- 3) szczelne opakowanie odpadów pozostających w kontakcie z azbestem i zakwalifikowanych jako odpady o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ w worki z folii polietylenowej o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm, a następnie umieszczenie w opakowaniu zbiorczym z folii polietylenowej i szczelne zamknięcie;
- 4) utrzymywanie w stanie wilgotnym odpadów zawierających azbest w trakcie ich przygotowywania do transportu;
- 5) oznakowanie opakowań;
- 6) magazynowanie przygotowanych do transportu opakowań w osobnych miejscach zabezpieczonych przed dostępem osób niepowołanych.

Przed załadowaniem przygotowanych odpadów zawierających azbest środek transportu powinien być oczyszczony z elementów umożliwiających uszkodzenie opakowań w trakcie transportu. Ładunek odpadów zawierających azbest powinien być tak umocowany, aby w trakcie transportu nie był narażony na wstrząsy, przewracanie lub wypadnięcie z pojazdu.

Odpady zawierające azbest powinny być składowane na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na wydzielonych częściach składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne albo na podziemnych składowiskach odpadów niebezpiecznych.

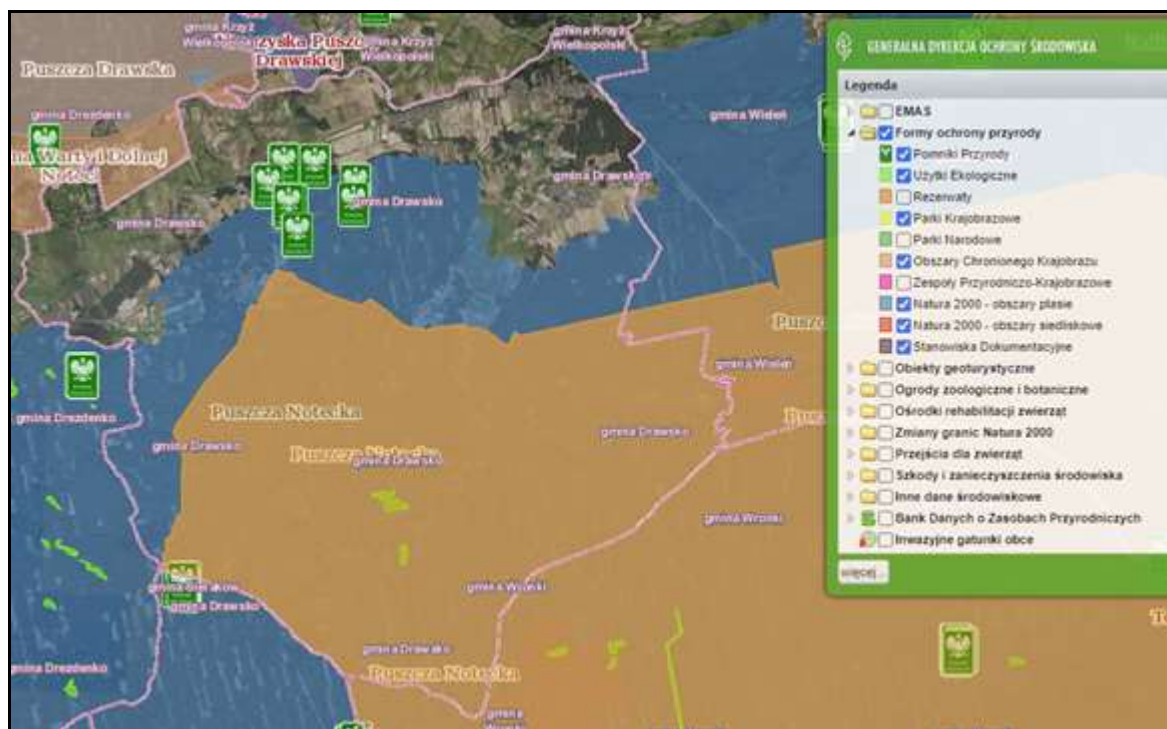
5. Charakterystyka Gminy Drawsko

Gmina Drawsko jest gminą wiejską położoną w województwie wielkopolskim, w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim w środkowo zachodniej Polsce. Siedzibą gminy jest miejscowość Drawsko.

Jednostka samorządu terytorialnego graniczy z następującymi gminami:

- gminą miejsko-wiejską Krzyż Wielkopolski, powiat czarnkowsko-trzcianecki, województwo wielkopolskie,
- gminą miejsko-wiejską Wieleń, powiat czarnkowsko-trzcianecki, województwo wielkopolskie,
- gminą miejsko-wiejską Wronki, powiat szamotulski, województwo wielkopolskie,
- gminą miejsko-wiejską Sieraków, powiat międzychodzki, województwo wielkopolskie,
- gminą miejsko-wiejską Drezdenko, powiat strzelecko-drezdenecki, województwo lubuskie.

Rysunek 2. Położenie form ochrony w granicach gminy Drawsko

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

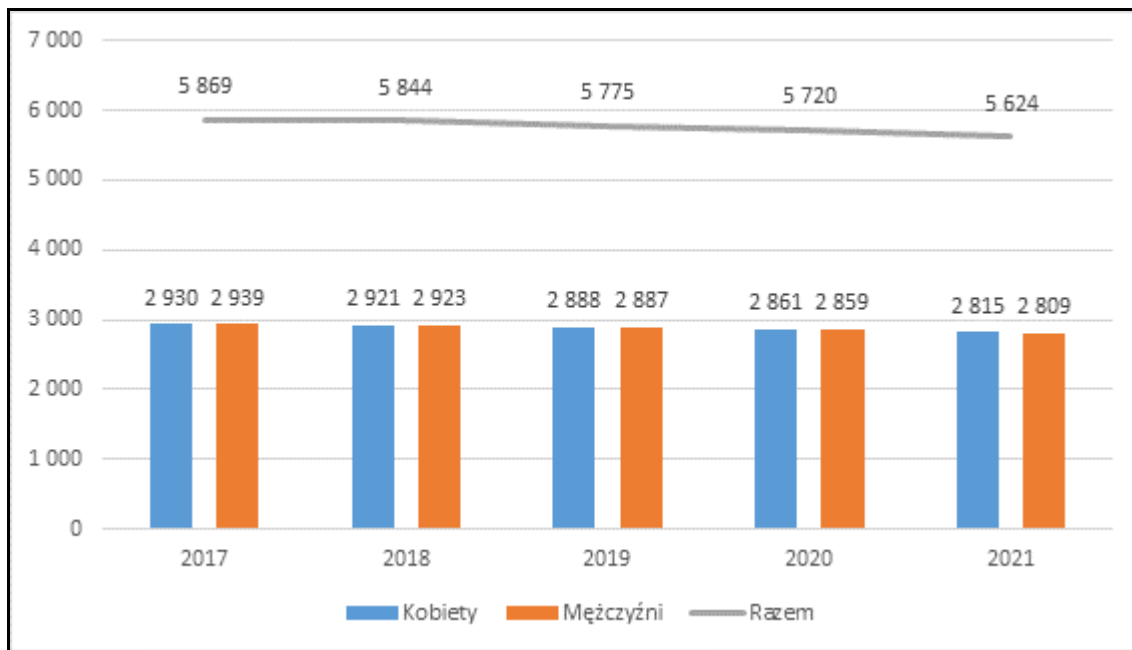
Zgodnie z danymi GUS na koniec grudnia 2021 roku gminę Drawsko zamieszkiwało 5 624 mieszkańców, w tym 2 809 (49,95%) mężczyzn i 2 815 (50,05%) kobiet. Na przestrzeni analizowanych lat (2017-2021) liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się o 245 osób (4,17%).

Tabela 1. Liczba mieszkańców na terenie gminy Drawsko w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	Osoba	5 869	5 844	5 775	5 720	5 624
Mężczyźni		2 939	2 923	2 887	2 859	2 809
Kobiety		2 930	2 921	2 888	2 861	2 815

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Wykres 1. Liczba ludności według płci na terenie gminy Drawsko w latach 2017-2021

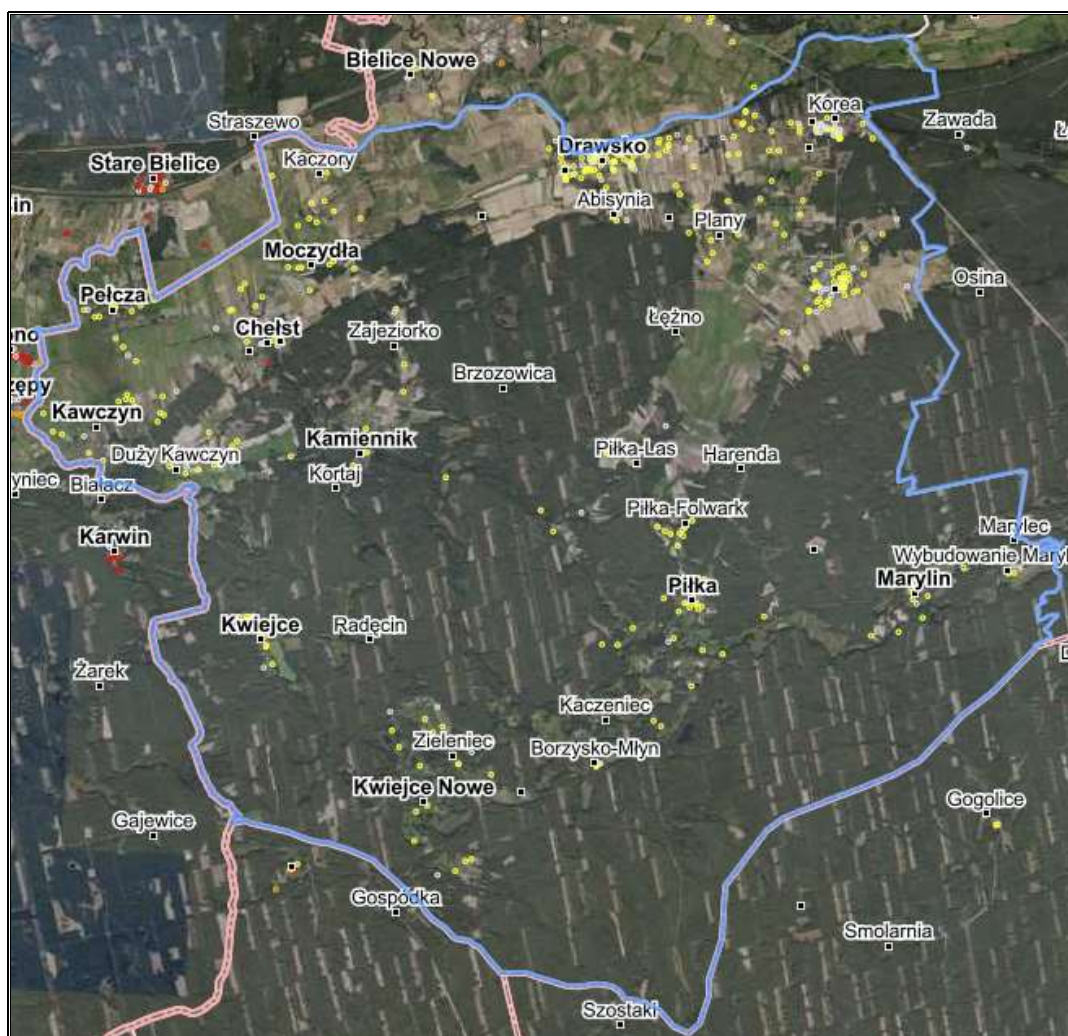
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Zgodnie z Centralną Ewidencją i Informacją o Działalności Gospodarczej (CEIDG), na dzień 23.02.2023 liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie gminy Drawsko obejmowała 276 pozycji. Podmioty gospodarcze na terenie gminy to przede wszystkim małe i średnie zakłady rodzinne.

6. Inwentaryzacja wyrobów azbestowych na terenie gminy Drawsko

Suma wszystkich wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Drawsko, według stanu na dzień 20.02.2023 wynosiła 1 425 060 kg, z czego 316 633 kg wyrobów zostało unieszkodliwionych, a 1 108 427 kg wyrobów pozostało do unieszkodliwienia.

Rysunek 3. Rozmieszczenie zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Drawsko

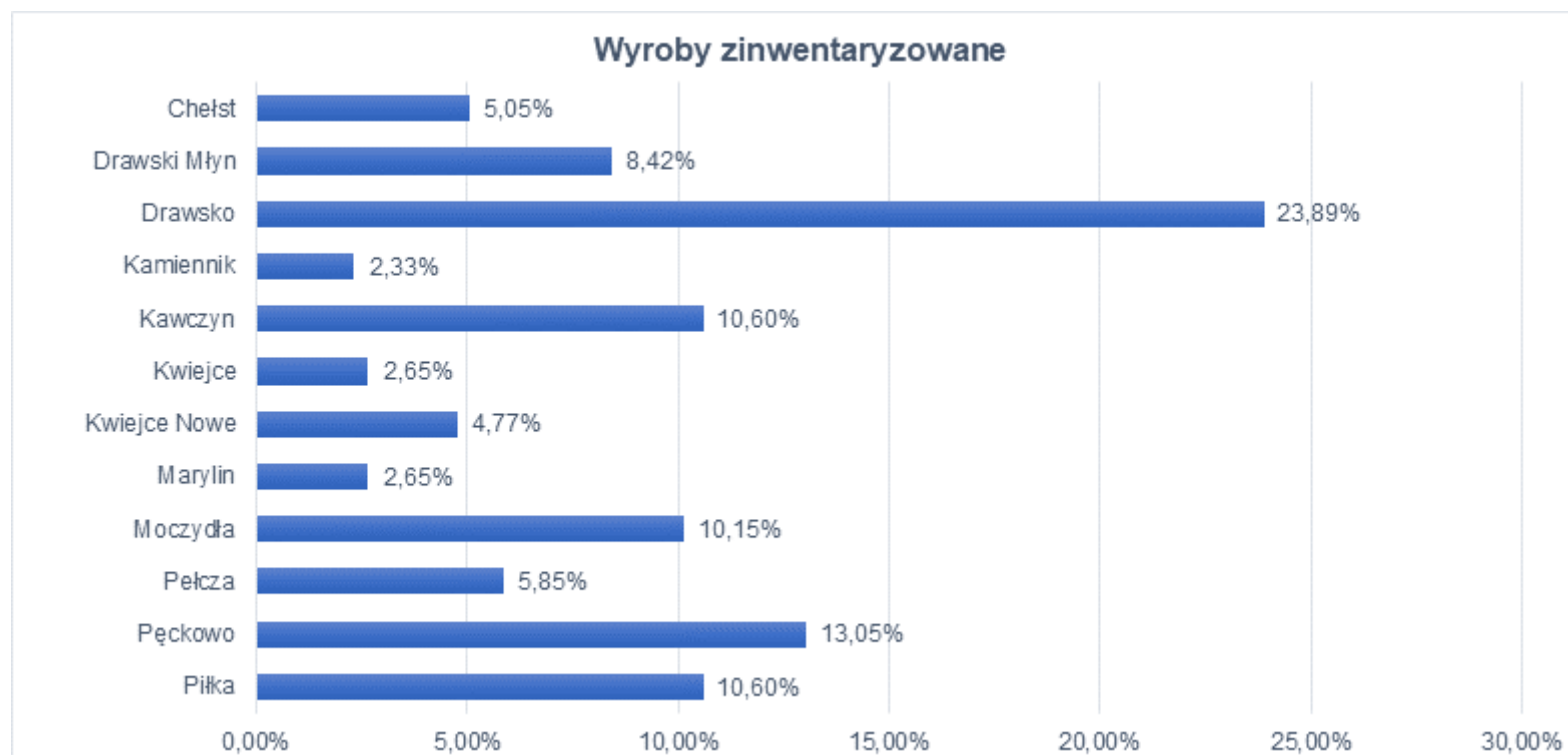
Źródło: <https://esip.bazaazbestowa.gov.pl/>

Tabela 2. Ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest w poszczególnych miejscowościach na terenie gminy Drawsko, w podziale na wyroby zinwentaryzowane, unieszkodliwione i pozostałe do unieszkodliwienia, w tym w podziale na osoby fizyczne i osoby prawne

Miejscowość	Wyroby zinwentaryzowane [kg]			Wyroby unieszkodliwione [kg]			Wyroby pozostałe do unieszkodliwienia [kg]		
	razem	osoby fizyczne	osoby prawne	razem	osoby fizyczne	osoby prawne	razem	osoby fizyczne	osoby prawne
Chełst	71 913	71 913	0	31 248	31 248	0	40 665	40 665	0
Drawski Młyn	119 941	102 259	17 682	39 715	39 715	0	80 226	62 544	17 682
Drawsko	340 431	334 347	6 084	58 816	58 816	0	281 615	275 531	6 084
Kamiennik	33 203	33 203	0	0	0	0	33 203	33 203	0
Kawczyn	151 088	151 088	0	42 886	42 886	0	108 202	108 202	0
Kwiejce	37 820	37 820	0	10 415	10 415	0	27 405	27 405	0
Kwiejce Nowe	67 911	67 911	0	20 600	20 600	0	47 311	47 311	0
Marylin	37 780	37 780	0	2 710	2 710	0	35 070	35 070	0
Moczydła	144 605	144 605	0	4 220	4 220	0	140 385	140 385	0
Pełcza	83 309	83 309	0	9 888	9 888	0	73 421	73 421	0
Pęckowo	186 036	186 036	0	69 230	69 230	0	116 806	116 806	0
Piłka	151 023	151 023	0	26 905	26 905	0	124 118	124 118	0

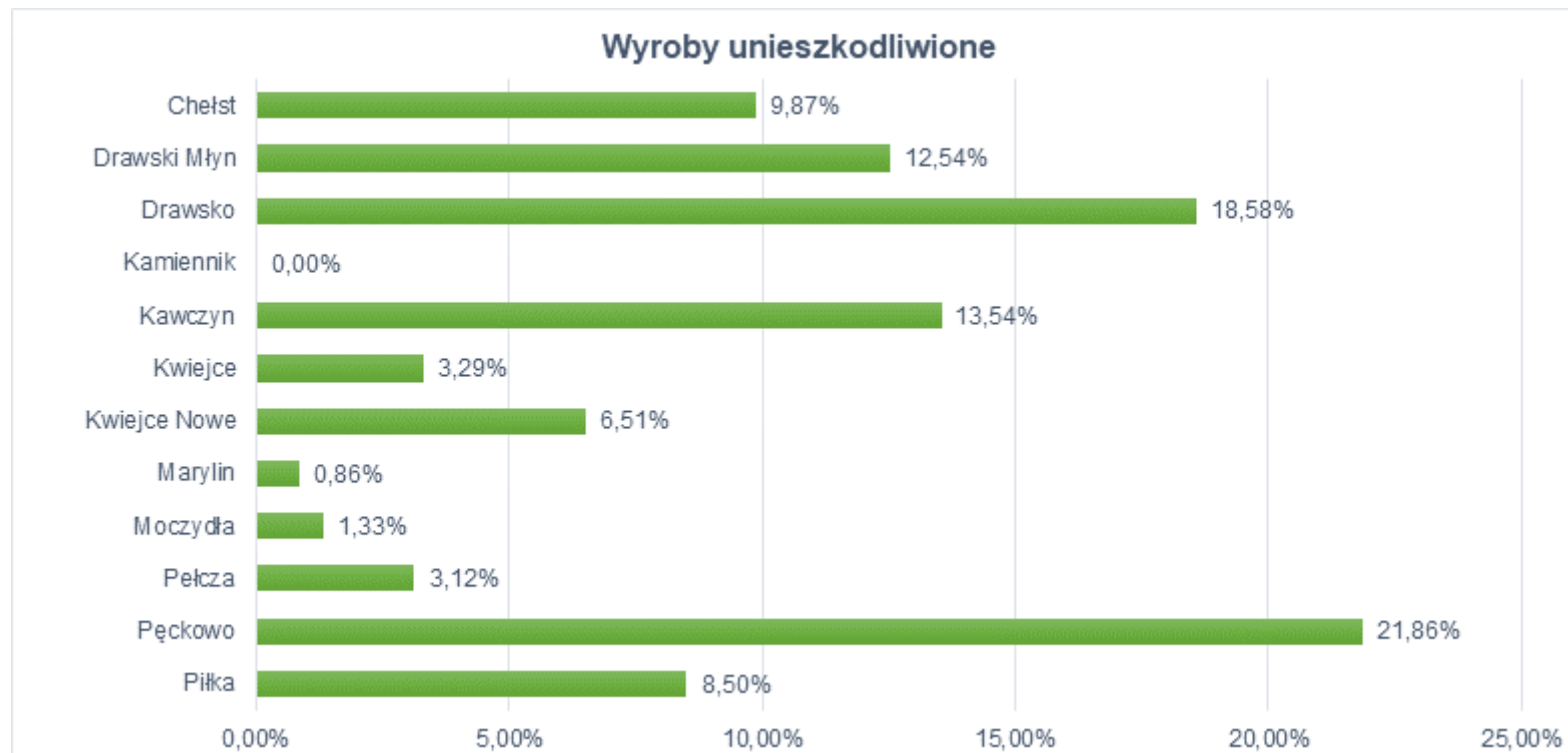
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych dla gminy Drawsko z Bazy Azbestowej (stan na dzień: 20.01.2023)

Wykres 2. Udział zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest w poszczególnych miejscowościach na terenie gminy Drawsko

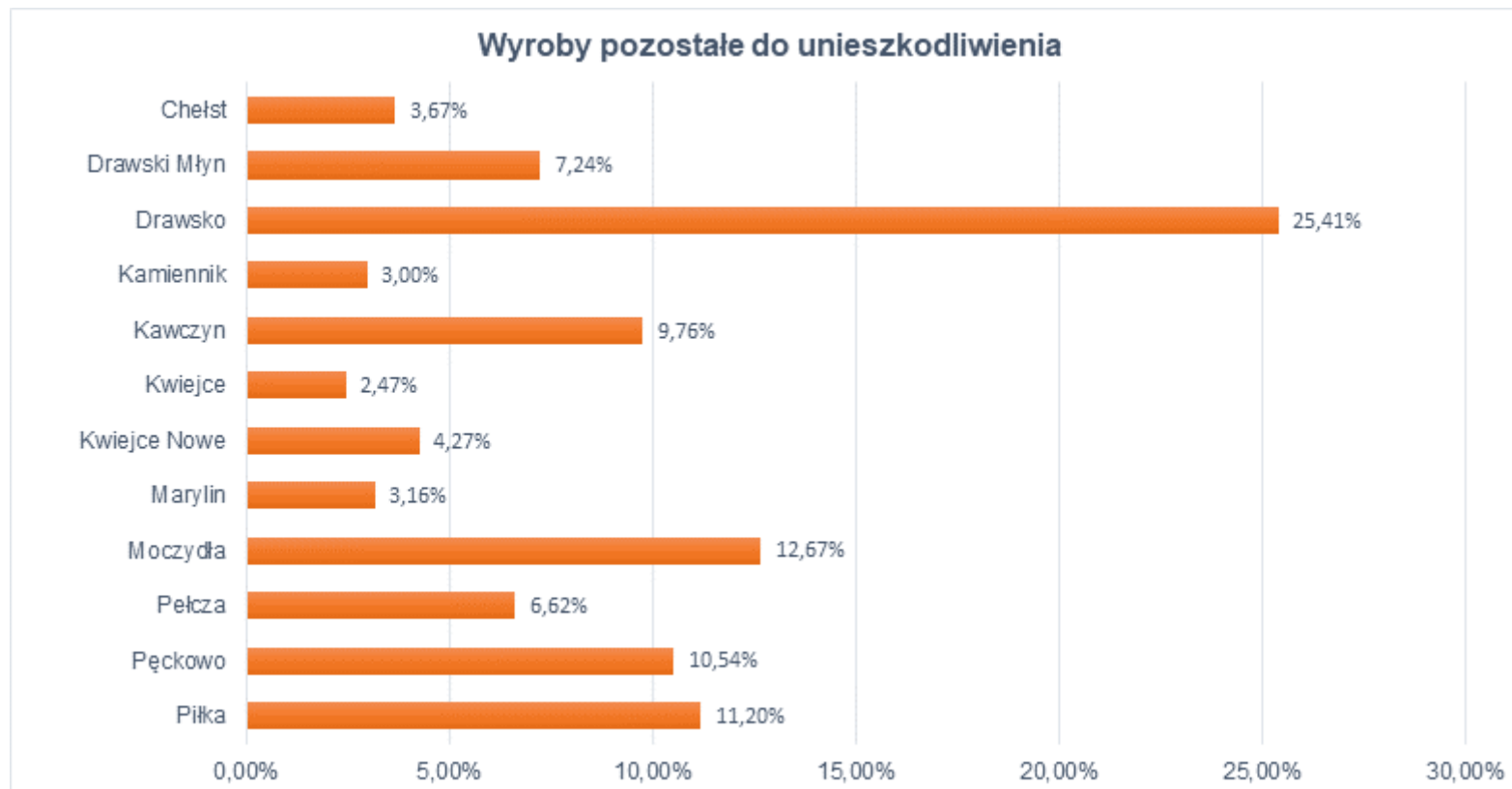
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych dla gminy Drawsko z Bazy Azbestowej (stan na dzień: 20.01.2023)

Wykres 3. Udział unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest na terenie poszczególnych miejscowości w ogólnej ilości wyrobów unieszkodliwionych zawierających azbest na terenie gminy Drawsko

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych dla gminy Drawsko z Bazy Azbestowej (stan na dzień: 20.01.2023)

Wykres 4. Udział wyrobów zawierających azbest pozostałych do unieszkodliwienia na terenie poszczególnych miejscowości w ogólnej ilości wyrobów zawierających azbest pozostałych do unieszkodliwienia na terenie gminy Drawsko

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych dla gminy Drawsko z Bazy Azbestowej (stan na dzień: 20.02.2023)

7. Harmonogram działań w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest

W poniższej tabeli przedstawiono harmonogram planowanych działań na terenie gminy Drawsko.

Tabela 3. Harmonogram działań

Zadanie na poziomie lokalnym realizowane przez samorządy gminne wskazane w Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032	Sposób realizacji zadania w gminie	Termin realizacji	Koszt realizacji
Gromadzenie przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego	Gromadzenie informacji przez Wójta Gminy Drawsko o wyrobach zawierających azbest z terenu gminy odbywa się za pośrednictwem Bazy azbestowej http://www.bazaazbestowa.gov.pl	Zadanie ciągłe do momentu usunięcia wszystkich wyrobów zawierających azbest (rok docelowy 2032)	Zadanie realizowane w ramach pracy własnej pracowników Urzędu Gminy
Przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	Sporządzenie i uchwalenie Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Drawsko. Aktualizacja programu będzie odbywać się systematycznie co 4 lata.	2032 r.	Szacunkowy koszt roczny 12 300,00 zł
Organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm	Organizacja 1 szkolenia co 2 lata.	Zadanie ciągłe do momentu usunięcia wszystkich wyrobów zawierających azbest (rok docelowy 2032)	Zadanie realizowane w ramach pracy własnej pracowników Urzędu Gminy
Organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w Programie	Terminy usuwania winny być ustalone według stopnia pilności określonego na podstawie okresowej oceny wyrobów. Usuwanie wyrobów zawierających azbest z wykorzystaniem pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych.	Zadanie ciągłe do momentu usunięcia wszystkich wyrobów zawierających azbest (rok docelowy 2032)	Szacowany koszt na podstawie cen proponowanych przez firmy z terenu województwa wielkopolskiego: od 29,20 zł do 31,30 zł netto za 1 m ² wyrobów zawierających azbest

Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Drawsko

Zadanie na poziomie lokalnym realizowane przez samorządy gminne wskazane w Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032	Sposób realizacji zadania w gminie	Termin realizacji	Koszt realizacji
Inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest	Informowanie mieszkańców o obowiązkach związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest poprzez publikowanie treści na stronie internetowej Gminy, w mediach społecznościowych oraz w kwartalniku Panorama Ziemi Drawskiej. Spotkania informacyjne, warsztaty dotyczące usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości oraz nt. możliwości dofinansowania działań w przedmiotowym zakresie.	Zadanie ciągłe do momentu usunięcia wszystkich wyrobów zawierających azbest (rok docelowy 2032)	Zadanie realizowane w ramach pracy własnej pracowników Urzędu Gminy
Współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest	Bieżąca weryfikacja i aktualizacja danych w Bazie azbestowej oraz programie usuwania wyrobów zawierających azbest. Na terenie gminy brak składowiska odpadów zawierających azbest. Nie jest również planowane utworzenie takiego składowiska.	Zadanie ciągłe do momentu usunięcia wszystkich wyrobów zawierających azbest (rok docelowy 2032)	Zadanie realizowane w ramach pracy własnej pracowników Urzędu Gminy
Współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest	Publikacja informacji na temat: szkodliwości azbestu, podstaw prawnych, o przystąpieniu Gminy do odbioru wyrobów zawierających azbest lub podsumowania realizowanych projektów w zakresie unieszkodliwiania azbestu w kwartalniku Panoramy Ziemi Drawskiej (publikacja w formie papierowej, online na stronie	Zadanie ciągłe do momentu usunięcia wszystkich wyrobów zawierających azbest (rok docelowy 2032)	Zadanie realizowane w ramach pracy własnej pracowników Urzędu Gminy

Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Drawsko

Zadanie na poziomie lokalnym realizowane przez samorządy gminne wskazane w Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032	Sposób realizacji zadania w gminie	Termin realizacji	Koszt realizacji
	internetowej Gminy Drawsko oraz w mediach społecznościowych).		
Współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację Programu	W przypadku zgłoszenia się organizacji pozarządowej do Urzędu Gminy Drawsko możliwa będzie publikacja broszur, plakatów itp. na stronie internetowej Gminy lub w mediach społecznościowych.	Zadanie ciągłe do momentu usunięcia wszystkich wyrobów zawierających azbest (rok docelowy 2032)	Zadanie realizowane w ramach pracy własnej pracowników Urzędu Gminy
Współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).	Nadzór nad usuwaniem wyrobów zawierających azbest oraz prawidłowością realizacji zadań i sposobami postępowania z odpadami zawierającymi azbest.	Zadanie ciągłe do momentu usunięcia wszystkich wyrobów zawierających azbest (rok docelowy 2032)	Zadanie realizowane w ramach pracy własnej pracowników Urzędu Gminy

Źródło: Opracowanie własne

8. Szacowany koszt usunięcia wyrobów azbestowych z terenu gminy

Zgodnie z zapisami „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terytorium Polski” oraz „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” koszty usuwania wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwiania odpadów spoczywa na właścicielach nieruchomości, na których jest on zlokalizowany.

W celu ustalenia szacunkowych kosztów usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Drawsko, wzięto pod uwagę ceny proponowane przez firmy zlokalizowane na terenie województwa wielkopolskiego zweryfikowane w bazie azbestowej. Wybranie firmy położonej najbliżej miejsca, gdzie zlokalizowany jest azbest przeznaczony do usunięcia, pozwoli zaoszczędzić na kosztach transportu.

Orientacyjne ceny proponowane przez firmy z terenu województwa wielkopolskiego wahają się:

od około 29,20 zł do 31,30 zł netto za 1 m² wyrobów zawierających azbest

Koszt usunięcia wyrobów zawierających azbest może zależeć od:

- rodzaju wyrobu,
- lokalizacji wyrobu,
- całkowitej powierzchni wyrobu.

Biorąc pod uwagę ilość wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy Drawsko, które pozostały do unieszkodliwienia, można oszacować średni koszt usunięcia tych wyrobów. Kształtuje się on na poziomie:

od 2 157 737,89 zł do 2 312 917,67 zł w zależności od ceny usługi³.

Można więc oszacować średni koszt usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Drawsko na 2 235 327,78 zł.

³ Ilość pozostała do unieszkodliwienia w kg: 1 108 427
Ilość pozostała do unieszkodliwienia w m²: 73 895,13
73 895,13 x 29,20 = 2 157 737,89
73 895,13 x 31,30 = 2 312 917,67

9. Finansowanie

W latach 2019–2023 Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) realizuje program priorytetowy pn. „Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest”. Gminy mogą składać wnioski we właściwym Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który zawarł z NFOŚiGW umowę udostępnienia środków.

Wsparcie dla gmin obejmuje:

- przedsięwzięcia w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest, zgodne z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest;
- przedsięwzięcia w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest na obszarach dotkniętych klęską żywiołową lub dotkniętych zdarzeniami noszącymi znamiona klęski żywiołowej.

Kwota dofinansowania przedsięwzięcia dla gmin przedstawia się następująco:

- do 100% kosztów kwalifikowanych dla gmin o wartości wskaźnika G1 określonego dla roku poprzedzającego rok złożenia wniosku nie większej niż 1500;
- do 70% kosztów kwalifikowanych dla gmin o wartości wskaźnika G określonego dla roku poprzedzającego rok złożenia wniosku w przedziale powyżej 1500 do 2000;
- do 40% kosztów kwalifikowanych dla gmin o wartości wskaźnika G określonego dla roku poprzedzającego rok złożenia wniosku powyżej 2000.

W przypadku indywidualnych mieszkańców, osoba, która planuje usunąć wyroby zawierające azbest ze swojej nieruchomości, powinna zgłosić się do właściwego urzędu gminy. Jeśli Gmina lub Powiat zawarły umowę na wsparcie finansowe w zakresie usuwania azbestu z WFOŚiGW, informacje o warunkach, terminach i formie wsparcia powinny być dostępne na stronie internetowej Gminy lub Powiatu.

Możliwym źródłem finansowania są tzw. EKO Kredyty dla klientów indywidualnych we współpracy z WFOŚiGW udzielane przez Bank Ochrony Środowiska S.A. (BOŚ), który jest uniwersalnym bankiem komercyjnym specjalizującym się w finansowaniu przedsięwzięć proekologicznych. BOŚ współpracuje z polskimi i zagranicznymi instytucjami finansowymi, w tym funduszami i fundacjami działającymi na rzecz ochrony środowiska.

10. Baza azbestowa

Baza azbestowa to narzędzie informatyczne do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest. Baza jest prowadzona przez Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii i stanowi jedno z narzędzi monitorowania realizacji zadań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.

Baza jest dostępna na stronie internetowej pod adresem <http://www.bazaazbestowa.gov.pl/>.

Ogólnodostępne są zbiory zawierające informacje m.in. o:

- firmach uprawnionych do wykonywania prac w kontakcie z azbestem – zbiór „Firmy”;
- składowiskach odpadów zawierających azbest – zbiór „Składowiska”;
- odpowiedziach na najczęściej zadawane pytania – zbiór „Pytania i odpowiedzi”;
- definicjach stosowanych pojęć – zbiór „Słownik pojęć”;
- stosowanych przelicznikach ilościowych – zbiór „Tabela kodów”.

Tabela 4. Podmioty z terenu województwa wielkopolskiego prowadzące działalność związaną z azbestem

Lp.	Nazwa podmiotu	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	Zabezpieczanie wyrobów zawierających azbest	Transport odpadów zawierających azbest	Opracowywanie PUA	Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest
1	AnECO Adam Nowicki	x	x	x	x	x
2	Centrum Ekologiczne Marek Matysiak	x	x	x		
3	EKOLOG SPÓŁKA Z OGRANICZONA ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ				x	x
4	EkoPakt Kajetan Konopczyński	x		x	x	x
5	Good Wood Szymon Jaraczewski	x	x			
6	ILONAWARGA – NICOLBUD	x	x			x
7	P.J.7 Przemysław Janicki	x	x	x		x
8	Urbanika				x	x

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://www.bazaazbestowa.gov.pl>

11. Podsumowanie

Od 1997 r. obowiązuje zakaz produkcji oraz stosowania wyrobów zawierających azbest, natomiast wyroby zawierające azbest wykorzystuje się w sposób niestwarzający zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi w terminie do dnia 31 grudnia 2032 r. Usunięcie azbestu z terenu Polski do tego terminu to jedno z głównych zadań w zakresie gospodarki odpadami władz na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Azbest jest nazwą handlową i odnosi się do minerałów o budowie włóknistej, odpornych na działanie wysokiej temperatury i na ścieranie. Azbest jest groźny, gdy jego elementarne włókna znajdują się we wdychanym powietrzu, natomiast zabezpieczony w sposób uniemożliwiający uwalnianie się włókien do powietrza, nie stanowi zagrożenia dla zdrowia.

Ze względu na zagrożenie, jakie niesie ze sobą obecność włókien azbestowych w środowisku opracowany, został krajowy program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Obecnie realizowany Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 15 marca 2010 r. Celami Programu są:

- 1) usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- 2) minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
- 3) likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, przeprowadza kontrole stanu tych wyrobów w terminach wynikających z oceny stanu tych wyrobów. Z przeprowadzonej kontroli okresowej sporządza się ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest. Przy sumie punktów powyżej 120 (stopień pilności I) wymagane jest pilne usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie. Przy sumie punktów 95-115 (stopień pilności II) – ponowna ocena wymagana jest w terminie do 1 roku, zaś do 90 punktów (stopień pilności III) – ponowna ocena wymagana jest w terminie do 5 lat.

Wyroby zawierające azbest, instalacje lub urządzenia zawierające azbest, drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest, rury azbestowo-cementowe oraz usunięte wyroby zawierające azbest inwentaryzuje się poprzez sporządzenie spisu z natury. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest ujmuje wynik inwentaryzacji w „Informacji o wyrobach zawierających azbest” i przedkłada ją corocznie w terminie do dnia 31 stycznia właściwemu marszałkowi województwa, a w przypadku osoby fizycznej niebędącej przedsiębiorcą, informację przedkłada się odpowiednio wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta. Informację tę sporządza się w dwóch egzemplarzach, w tym jeden

egzemplarz przedkłada się w formie pisemnej właściwemu organowi, a drugi egzemplarz przechowuje się przez okres jednego roku, do czasu sporządzenia następnej informacji.

Praktycznym narzędziem do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest jest Baza azbestowa dostępna na stronie internetowej pod adresem <http://www.bazaazbestowa.gov.pl/>.

Władze Gminy Drawsko sukcesywnie od 2009 r. prowadzą działania i pozyskują środki finansowe służące unieszkodliwianiu wyrobów zawierających azbest. Zgodnie z danymi na dzień 20.02.2023 suma wyrobów na terenie gminy Drawsko wynosi 1 425 060 kg łącznie, z czego 316 633 zostało unieszkodliwione, a 1 108 427 pozostało do unieszkodliwienia. Średni koszt usunięcia wyrobów zawierających azbest na terenie gminy kształtuje się na poziomie 2,2 mln zł/

Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest i opracowanie niniejszego Programu pozwoliło na określenie skali zjawiska występowania azbestu na terenie gminy Drawsko. Dzięki temu możliwe będzie zaplanowanie, a następnie realizacja przedsięwzięć zmierzających do systematycznego usuwania wyrobów azbestowych z terenu Drawsko.

Spis tabel, rysunków i wykresów

Tabela 1. Liczba mieszkańców na terenie gminy Drawsko w latach 2017-2021	27
Tabela 2. Ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest w poszczególnych miejscowościach na terenie gminy Drawsko, w podziale na wyroby zinwentaryzowane, unieszkodliwione i pozostałe do unieszkodliwienia, w tym w podziale na osoby fizyczne i osoby prawne	30
Tabela 3. Harmonogram działań	34
Tabela 4. Podmioty z terenu województwa wielkopolskiego prowadzące działalność związaną z azbestem	40
Rysunek 1. Gmina Drawsko na tle województwa wielkopolskiego i powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego	26
Rysunek 2. Położenie form ochrony w granicach gminy Drawsko.....	27
Rysunek 3. Rozmieszczenie zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Drawsko.....	29
Wykres 1. Liczba ludności według płci na terenie gminy Drawsko w latach 2017-2021	28
Wykres 2. Udział zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest w poszczególnych miejscowościach na terenie gminy Drawsko.....	31
Wykres 3. Udział unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest na terenie poszczególnych miejscowości w ogólnej ilości wyrobów unieszkodliwionych zawierających azbest na terenie gminy Drawsko.....	32
Wykres 4. Udział wyrobów zawierających azbest pozostałych do unieszkodliwienia na terenie poszczególnych miejscowości w ogólnej ilości wyrobów zawierających azbest pozostałych do unieszkodliwienia na terenie gminy Drawsko	33

Załączniki

Załącznik 1. Wzór oznakowania instalacji lub urządzeń zawierających azbest oraz rur azbestowo-cementowych.....	44
Załącznik 2. Wzór oznakowania dróg utwardzonych odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczonych trwale przed emisją włókien azbestu	45
Załącznik 3. Wzór informacji o wyrobach zawierających azbest.....	46
Załącznik 4. Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest...	47
Załącznik 5. Wzór karty ewidencji odpadów niebezpiecznych	49
Załącznik 6. Wzór karty przekazania odpadów	51

Załącznik 1. Wzór oznakowania instalacji lub urządzeń zawierających azbest oraz rur azbestowo-cementowych

Pomieszczenie zawiera azbest*

*Tylko w przypadku oznakowania pomieszczenia w związku z brakiem możliwości trwałego umieszczenia oznakowania na instalacji lub urządzeniu zawierającym azbest.

Wszystkie instalacje lub urządzenia zawierające azbest oraz rury azbestowo-cementowe powinny być oznakowane w następujący sposób:

- 1) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno mieć wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i $\frac{1}{2}$ H szerokości;
- 2) oznakowanie powinno składać się z:
 - a) części górnej ($h = 40\% H$) zawierającej literę „a” w białym kolorze na czarnym tle,
 - b) części dolnej ($60\% H$) zawierającej standardowy napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle; napis powinien być wyraźnie czytelny;
- 3) jeżeli wyrób zawiera krokidolit, standardowo stosowany zwrot „zawiera azbest” powinien być zastąpiony zwrotem „zawiera krokidolit/azbest niebieski”.

Załącznik 2. Wzór oznakowania dróg utwardzonych odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczonych trwale przed emisją włókien azbestu

Wszystkie drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu, powinny być oznakowane w następujący sposób:

- 1) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno mieć wymiary: co najmniej 30 cm wysokości (H) i $\frac{1}{2}$ H szerokości;
- 2) oznakowanie powinno składać się z:
 - a) części górnej ($h = 40\% H$) zawierającej literę „a” w białym kolorze na czarnym tle,
 - b) części dolnej ($60\% H$) zawierającej standardowy napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle; napis powinien być wyraźnie czytelny.

Załącznik 3. Wzór informacji o wyrobach zawierających azbest⁴

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres⁵:

.....
.....

2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres:

.....
.....

3. Rodzaj zabudowy⁶:

4. Numer działki ewidencyjnej⁷:

5. Numer obrębu ewidencyjnego⁷:

6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁸:

7. Ilość posiadanych wyrobów⁹:

8. Stopień pilności¹⁰:

9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów¹¹:

a) nazwa i numer dokumentu:

b) data ostatniej aktualizacji:

10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów:

11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia¹²:

.....
(podpis)

data

⁴ Za wyrób zawierający azbest uznaje się każdy wyrób zawierający wagowo 0,1% lub więcej azbestu.

⁵ Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.

⁶ Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny

⁷ Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.

⁸ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- drogi zabezpieczone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
- drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.

⁹ Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m², m³, m.b., km).

¹⁰ Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 162, poz. 1089).

¹¹ Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

¹² Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m², m³, m.b., km).

Załącznik 4. Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej

.....

Adres miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

.....

Rodzaj zabudowy¹³:

Numer działki ewidencyjnej¹⁴:

Numer obrębu ewidencyjnego¹⁴:

Nazwa, rodzaj wyrobu¹⁵:

Ilość wyrobów¹⁶:

Data sporządzenia poprzedniej oceny¹⁷:

Grupa/ nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
1	2	3	4
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1 000 kg/m ³)	25	
4	Pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	

¹³ Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.

¹⁴ Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.

¹⁵ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.

¹⁶ Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb).

¹⁷ Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać „pierwsza ocena”.

IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	Wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej		
21	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stałe lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	5	
25	Nieużytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
SUMA PUNKTÓW OCENY			
STOPIEŃ PILNOŚCI			

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności:

Stopień pilności I od 120 punktów

wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie

Stopień pilności II od 95 do 115 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku

Stopień pilności III do 90 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat

.....

Oceniający
(nazwisko i imię)

.....

Właściciel/Zarządca
(podpis)

.....

(miejscowość, data)

.....

(adres lub pieczęć z adresem)

Załącznik 5. Wzór karty ewidencji odpadów niebezpiecznych

KARTA EWIDENCJI ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH ¹⁾						Nr karty		Rok kalendarzowy	
Kod odpadu ²⁾									
Rodzaj odpadu ²⁾									
Sprzedawca odpadów lub pośrednik w obrocie odpadami ³⁾									
Nr rejestrowy ⁴⁾						NIP ⁵⁾			
Adres sprzedawcy odpadów lub pośrednika w obrocie odpadami ⁶⁾									
Województwo		Gmina		Miejscowość		Telefon służbowy		Faks służbowy	
Ulica				Nr domu		Nr lokalu		Kod pocztowy	
Podmiot prowadzi działalność jako ⁷⁾		☐ sprzedawca odpadów ☐ pośrednik w obrocie odpadami							
data (dd-mm-rrrr)	Masa odpadów [Mg] ⁸⁾	Posiadacz odpadów, który przekazuje odpad			Posiadacz odpadów, który przejmuje odpad			Imię i nazwisko osoby sporządzającej	
		Imię i nazwisko lub nazwa	Adres zamieszkania lub siedziby	Nr rejestrowy ⁴⁾	Imię i nazwisko lub nazwa	Adres zamieszkania lub siedziby	Nr rejestrowy ⁴⁾		

Objaśnienia:

- 1) Kartę sporządzają sprzedawca odpadów i pośrednik w obrocie odpadami, niebędący posiadaczami odpadów.
- 2) Zgodnie z katalogiem odpadów określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 4 ust. 3.
- 3) Podać imię i nazwisko lub nazwę sprzedawcy odpadów lub pośrednika w obrocie odpadami.
- 4) Należy podać numer rejestrowy, o którym mowa w art. 54 ust. 1.
- 5) O ile posiada.
- 6) Podać adres zamieszkania lub siedziby sprzedawcy odpadów lub pośrednika w obrocie odpadami.
- 7) Zaznaczyć symbolem X właściwy kwadrat.
- 8) Podać masę odpadów niebezpiecznych co najmniej do czwartego miejsca po przecinku.

Załącznik 6. Wzór karty przekazania odpadów

KARTA PRZEKAZANIA ODPADÓW ¹⁾					
Numer karty		Status karty		Rok kalendarzowy	
DANE PRZEKAZUJĄCEGO ODPADY		DANE TRANSPORTUJĄCEGO ODPADY		DANE PRZEJMUJĄCEGO ODPADY	
Nazwa lub Imię i Nazwisko		Nazwa lub Imię i Nazwisko		Nazwa lub Imię i Nazwisko	
Adres				Adres	
☐ Wytwarzanie odpadów – w wyniku świadczenia usług (w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 32) lub działalności w zakresie obiektów liniowych (w rozumieniu art. 3 pkt 3a ustawy – Prawo budowlane)					
Miejsce wytwarzania odpadów ²⁾					
Dodatkowe informacje o miejscu wytwarzania odpadów					
MIEJSCE PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI		Adres		MIEJSCE PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI	
Numer miejsca prowadzenia działalności				Numer miejsca prowadzenia działalności	

Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Drawsko

Nazwa miejsca prowadzenia działalności			Nazwa miejsca prowadzenia działalności	
Adres miejsca prowadzenia działalności			Adres miejsca prowadzenia działalności	
Numer rejestrowy ³⁾		Numer rejestrowy ³⁾		Numer rejestrowy ³⁾
NIP		NIP		NIP
NIP EUROPEJSKI		NIP EUROPEJSKI		NIP EUROPEJSKI
INFORMACJE DOTYCZĄCE ODPADÓW				
Rodzaj procesu przetwarzania, któremu powinny zostać poddane odpady ⁴⁾				
Numer certyfikatu oraz numery pojemników ⁵⁾				
Kod i rodzaj odpadów ⁶⁾				
☐ Kod ex		Rodzaj odpadu ex		
☐ Zmiana statusu odpadów niebezpiecznych na odpady inne niż niebezpieczne		Rodzaj odpadu		
Masa odpadów [Mg] ⁷⁾				
INFORMACJE DOTYCZĄCE TRANSPORTU				
Numer rejestracyjny środka transportu/Rodzaj środka transportu ⁸⁾				
Data rozpoczęcia transportu ⁹⁾	Godzina rozpoczęcia transportu ¹⁰⁾	Faktyczna data rozpoczęcia transportu ⁹⁾	Faktyczna godzina rozpoczęcia transportu ¹⁰⁾	

Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Drawsko

INFORMACJE O PRZEJĘCIU ODPADÓW					
Masa przejętych odpadów [Mg] ⁷⁾		Data potwierdzenia przejęcia odpadów		Godzina potwierdzenia przejęcia odpadów	
Uwagi					
INFORMACJE O KARCIE PRZEKAZANIA ODPADÓW					
Zatwierdzenie karty przekazania odpadów		Potwierdzenie transportu odpadów		Potwierdzenie przejęcia odpadów	
Imię i nazwisko osoby zatwierdzającej kartę		Imię i nazwisko osoby potwierdzającej transport		Imię i nazwisko osoby potwierdzającej przejęcie odpadów	
Data ⁹⁾	Godzina ¹⁰⁾	Data ⁹⁾	Godzina ¹⁰⁾	Data ⁹⁾	Godzina ¹⁰⁾
INFORMACJE DODATKOWE					

Objaśnienia:

- 1) Nie dotyczy odbierającego odpady komunalne, który prowadzi działalność na podstawie wpisu do rejestru określonego w art. 9b ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.
- 2) W przypadku prowadzenia działalności w zakresie obiektów liniowych, o których mowa w art. 3 pkt 3a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane oraz w przypadku świadczenia usług, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 32, należy wpisać nazwę województwa i gminy, na terenie których są wytwarzane odpady w związku z prowadzoną działalnością w zakresie obiektów liniowych, o których mowa w art. 3 pkt 3a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, lub świadczenia usług, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 32.
- 3) Podać numer rejestrowy, o którym mowa w art. 54.
- 4) Dotyczy stacji demontażu w przypadku przekazywania odpadów powstałych w wyniku demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji innemu posiadaczowi odpadów oraz zarządzającego składowiskiem odpadów niebezpiecznych przeznaczonym do czasowego składowania odpadów rtęci metalicznej przekazującego te odpady do dalszego unieszkodliwienia, należy podać symbol R lub D. Symbole R określają procesy odzysku zgodnie z załącznikiem nr 1 do ustawy. Symbole D określają procesy unieszkodliwiania odpadów zgodnie z załącznikiem nr 2 do ustawy.
- 5) Uzupełnić w przypadku posiadacza odpadów przekazującego odpady rtęci metalicznej do czasowego składowania na składowisku odpadów niebezpiecznych przeznaczonym do czasowego składowania odpadów rtęci metalicznej oraz w przypadku zarządzającego składowiskiem odpadów niebezpiecznych przeznaczonym do czasowego składowania odpadów rtęci metalicznej przekazującego te odpady do dalszego unieszkodliwienia, należy podać numer certyfikatu oraz numery pojemników.
- 6) Zgodnie z katalogiem odpadów określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 4 ust. 3.
- 7) Podać masę odpadów z dokładnością do czwartego miejsca po przecinku w przeliczeniu na Mg.
- 8) Wprowadzić nr rejestracyjny lub rodzaj środka transportu odpadów stanowiącego pojazd albo zespół pojazdów w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, np. drogowy, kolejowy, morski, powietrzny, wodny śródlądowy, hydrauliczny, pneumatyczny, taśmociągowy, inny.
- 9) Podać w formie: rrrr-mm-dd, gdzie rrrr- oznacza rok, mm- oznacza miesiąc, dd- oznacza dzień.
- 10) Podać w formie: gg-mm, gdzie gg- oznacza godzinę, mm- oznacza minuty.